

පරිසර හිතකාමී ප්‍රවේශයන් හරහා දේශීය ආහාර සුරක්ෂිතතාව වර්ධනය කිරීම

සෞඛ්‍ය දහම තුළ උත්පාදනය වන සෑම පීඩියෙකුට ම තම පීඩිතය ගෙන යාමේ දී දිනෙන් දින ගෙවී යන පටක වර්ධනය සඳහාත්, ශාරීරික කටයුතු නිසි පරිදි පවත්වාගෙන යාමටත් අවශ්‍ය ශක්තිය සහ අමුද්‍රව්‍ය නැවත නැවත ලබා දිය යුතුය. එසේ ලබා ගැනීමේ හිමිකම සෞඛ්‍ය දහම විසින් ම ලබා දුන් දායාදයකි. ආහාරදාමයක් පිළිබඳව සලකා බැලීමේ දී එ තුළ පිවිත් ස්වයංපෝෂී සහ විෂම පෝෂී යන කාණ්ඩ දෙකකට අයත් වේ. මිනිසා අයත් වන්නේ විෂමපෝෂී කාණ්ඩයට වේ. ඒ අනුව මිනිසා සෞඛ්‍ය දහමේ අන්තර්ගත ශාක සහ සතුන් මත යැපෙන සත්ත්ව කොට්ඨාසයක් වේ. දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ සිය ආහාර සපයා ගැනීමේ මාර්ගය උදෙසා මිනිසා විසින් අනුගමනය කරනු ලැබූ ක්‍රියාදාමය වන්නේ මෙය යි.

වත්මන් මිනිස් සමාජය තුළ මෙම හිමිකම විවිධ වූ ආකාරයෙන් භුක්ති විඳින අයුරක් දැකිය හැකිය. එනම් ආහාර භුක්ති විඳීමේ හිමිකම බොහෝ සමාජවල කිහිප ගුණයකින් හිමි කරගන්නා අය ද, තවත් සමහර සමාජයන් හි එම හිමිකම අහිමි වූ අය ද සිටී. එය මිනිස් සමාජයේ පවතින ආහාර ලැබීමේ හා බෙදී යාමේ අසමානතාවය යනුවෙන් හඳුන්වා දිය හැකිය. මෙම තත්ත්වය මත වත්මන් ලෝකයේ දැඩි සංවාදයට බඳුන් වූ මාතෘකා දෙකක් දෙස අවධානය යොමු ව පවතී.

එනම් සාහිත්‍ය සහ මන්ද පෝෂණය යි. වර්තමානයේ මෙම තත්ත්වය ලෝක මට්ටමේ සංවාදයන්ට පදනම් වී ඇත. එක් පසෙකින් අතිවිශාල ආහාර නිෂ්පාදනයක් සහ ආහාර වෙළඳ පොළක් දක්නට ලැබෙන අතර අනෙක් පසින් සාහිත්‍ය සහ පෝෂණ ගැටලු ජය ගැනීම සම්බන්ධ සංවාද දිනෙන් දින වර්ධනය වෙමින් පවතී. මෙම තත්ත්වය අනාගත සංවර්ධන කාර්යයට බලපාන ප්‍රධාන අභියෝගයකි.

සාහිත්‍ය සහ පෝෂණ ගැටලු ජය ගත හැකි මාර්ගයන් විවර කර ගැනීමේ ප්‍රයත්නයක් දියත්

කිරීමත්, ධරණීය කෘෂිකර්මයක් තුළ ආහාර සුරක්ෂිතතාව ආරක්ෂා වන පරිදි ආහාර නිෂ්පාදනය සිදු කරන්නේ කෙසේ ද යන්නත්, එය පරිසර හිතකාමී අයුරින් සිදු කරන්නේ කෙසේ ද යන්නත් පිළිබඳ ප්‍රශ්න රාශියක් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල මූලික වී තිබේ. මිනිස් සමාජය හමුවේ පවතින මෙම ප්‍රශ්නවලට නිසි පරිදි අවධානය යොමු නොකිරීම තුළ සංවර්ධන කාර්යය සිදු කිරීම ඉතා දුෂ්කර කාර්යයක් බවට පත්වනු ඇත. වර්තමානයේ මිනිසා හමුවේ පවතින මෙම ගැටලුවට විසඳුම් වශයෙන් දේශීය ආහාර නිෂ්පාදනයේ වර්ධනය වැඩි කිරීමටත් එය උපරිම පරිසර හිතකාමී ප්‍රවේශයක් ඔස්සේ ක්‍රියාත්මක කිරීමටත් සැලසුම් සකස් කෙරෙමින් පවතී.

මිනිසාගේ මූලික පෝෂණ අවශ්‍යතාවන් කවරේ ද යන්නත්, එම අවශ්‍යතා සැපිරෙන ප්‍රමාණයන් පිළිබඳවත් වත්මන් දේශීය ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහ නිෂ්පාදනය පරිසර හිතකාමී ප්‍රවේශයන් ඔස්සේ දියුණු කිරීමත් පිළිබඳව මෙම ලිපිය තුළින් සාකච්ඡාවට බඳුන් කෙරේ.

පෝෂණ අවශ්‍යතා

එක්සත් ජාතීන්ගේ ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය ඇස්තමේන්තු කරන පරිදි ලෝකයේ සාමාන්‍ය ඒක පුද්ගල අවම කැලරි පාරිභෝජනය දිනකට කැලරි ෨෫෦෦ කි. මෙහිදී පුද්ගලයෙකු හට නිරෝගී ව සහ ශක්තිමත්ව සිටීමට අවශ්‍ය ශක්ති ප්‍රමාණය, සිරුරේ බර, දේශගුණය, සෞඛ්‍ය මට්ටම, ශාරීරික කටයුතු, වෙහෙස හා පීඩාකාරී ස්වභාවය වැනි කරුණු මත වෙනස් වේ. ඒ අනුව, වැඩුණු ශරීරයකින් යුතු සීතල දේශගුණයක වාසය කරන එමෙන් ම, ව්‍යායාමයන් හි නිරත වන පුද්ගලයෙකුට උණුසුම් ව හා ක්‍රියාශීලී ව සිටීමට දිනකට කැලරි ෨෫෦෦-෩෦෦෦ ක් අතර ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය වේ. තත්ත්වය එසේ වුව ද, මෙම අවම ආහාර අවශ්‍යතාවන්වත් සපුරා ගනිමින් පිවිත් වන පුද්ගලයින්

කොපමණ ප්‍රමාණයක් සිටින්නේ ද යන්න ගැටලුවකි. එය ගැටලුවක් ලෙස සඳහන් කරන්නේ, වර්තමානයේ ලෝකයේ පවතින උග්‍ර ළමා මත්දු පෝෂණය පිළිබඳ වූ සංඛ්‍යා දත්තයන් පිළිබඳ සැලකිල්ලෙන් පිමෙති. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල වසරක දී අවු. 50 අඩු දරුවන්ගෙන් මිලියන 12කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් වළක්වා ගත හැකි හේතූන් නිසා මිය යනු ලබයි. මෙයින් මිලියන 6කට හෙවත් 55% කට වැඩි මරණ ප්‍රමාණයක් සෘජුව හෝ වක්‍රව මත්දු පෝෂණයට සම්බන්ධ බව කිව හැකිය. ඒ අතරින් මිලියන 2.2ක් පමණ දරුවන් මත්දු පෝෂණයෙන් උග්‍රතාවයට පත් කරවන අතීතාරය නිසා විප්ලවයෙන් මිය යනු ලබයි. (පරිසරය, මානුෂ අවශ්‍යතා සහ සංවර්ධනය, 2004). ළමා මත්දු පෝෂණය සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට පමණක් ආවේනික ගැටලුවක් නොවේ. ඇතැම් සංවර්ධිත රටවල ද වැඩිවන ආදායම් විෂමතාව හා සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රම සීමා කිරීම නිසා මෙම තත්ත්වයන් මතුවෙමින් පවතී. නමුත් දියුණු හෙවත් ධනවත් යැයි සැලකෙන රාජ්‍යයන්හි මීට හාත්පසින් වෙනස් වූ පෝෂණය සම්බන්ධ ගැටලුවක් පවතී. එනම් අධි පෝෂණය හෝ අධි කැලරි පරිභෝජනය යි. උදාහරණයක් ලෙස උතුරු ඇමරිකාවේ හා බටහිර යුරෝපීය රාජ්‍යයන් හි සාමාන්‍ය දෛනික කැලරි පරිභෝජනය ග්‍රෑම් 3500 ඉක්මවීමෙන් එය පැහැදිලි වේ.

එම රටවල අධි බර ස්ත්‍රී ලැරි සහිත පුද්ගලයින් වැඩි ප්‍රමාණයක් සිටින අතර ඔවුහු රුධිර පීඩනය, හදවත් රෝග වැනි දරුණු ලෙඩ රෝගවලින් හා හදිසි ආබාධවලින් පීඩා විඳිති. මානව සමාජය තුළ පවතින මෙම තත්ත්වය තුළින් පැහැදිලි වන්නේ, එක් එක් සමාජයන් හි පෝෂණ අවශ්‍යතා සැපිරෙන ප්‍රමාණයන් හි පවතින විෂමාකාරතාවය යි.

ප්‍රධාන ආහාර හෝග

මිනිසාට අවශ්‍ය කැලරි සහ අනෙකුත් පෝෂණ ගුණාංග වැඩි ප්‍රමාණයක් ලැබෙන්නේ ප්‍රධාන ධාන්‍ය වන තීරිගු වී සහ ඉරිගු වලිනි. ලෝකයේ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රාජ්‍යයන් හි බිලියන 5ක ජනතාවගේ ප්‍රධාන ආහාරය වන්නේ තීරිගු සහ සහල් ය. මෙම ධාන්‍ය වර්ග 2 මගින් මිනිසා විසින් පරිභෝජනයට ගන්නා කැලරි ප්‍රමාණයෙන් 60%ක ප්‍රමාණයක් ද, ප්‍රෝටීන් 8-15% අතර ප්‍රමාණයක් ද, විටමින් සහ

කෙඳි සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ද සපයයි. අරතාපල්, බාරලි, ඕටිස් හා රයි ගීන දේශගුණයන් හි මිනිසුන්ගේ ප්‍රධාන ආහාර හෝග වන අතර මසද්දොක්කා, බතල හා වෙනත් අල වර්ග උණුසුම් තෙත් දේශගුණයක් සහිත රටවල්වල මිනිසුන්ගේ ප්‍රධාන ආහාර හෝග බවට පත් වී ඇත. නියගයට වඩාත් ඔරොත්තු දෙන සෝගම්, මිලට් වැනි ධාන්‍ය විශේෂ දේශගුණික ප්‍රදේශයන් හි වාසය කරන්නන්ට ප්‍රධාන ආහාර හෝග වේ. මීට අමතර ව එළවළු, පලතුරු, මස් සහ කිරිවලට ආහාර වේලෙහි වැඩි වැදගත්කමක් ලැබෙනමුත් ඒවායෙහි ලෝක පාරිභෝජන රටා ඉතාමත් අසමාකාර වේ. ලෝකයේ මුළු මස් හා කිරි නිෂ්පාදනයෙන් 80% කට වඩා පරිභෝජනය කරනු ලබන්නේ ලෝක ජන සංඛ්‍යාවෙන් 20%ක් පමණ වාසය කරන උතුරු ඇමරිකාව, යුරෝපය සහ ජපානය වැනි දියුණු හා කාර්මීකරණය වූ රටවල් ය. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල තත්ත්වය මීට හාත්පසින් ම වෙනස් වේ. එම රටවල ජීවත් වන ලෝක ජන සංඛ්‍යාවෙන් 80%ක් පමණ වූ ජනතාව විසින් ගව, බැටළු සහ එළවන්ගෙන් 60%ක් හා කුකුළන් බිලියන 06ක් ඇති කරනු ලැබූ ද පරිභෝජනය කරන්නේ මුළු සත්ත්ව නිෂ්පාදනවලින් 20%ක ප්‍රමාණයක් පමණි. (පරිසරය, මානුෂ අවශ්‍යතා සහ සංවර්ධනය, 2004) ඒ අනුව, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල මිනිසුන්ගේ ආහාර අවශ්‍යතාවන් සැපිරෙන ප්‍රමාණයන් හි ඇති උපතාවය මනාව පිළිබඹිලි වේ. මෙම තත්ත්වය අවම කර නොගැනීම තුළ මිනිසා ගේ කායික මානසික සමබරතාවය බිඳ වැටීමෙන් සාමාජීය හා මානව සංවර්ධනය අඩපණ වීම නොවැළැක්විය හැකි කරුණක් බවට පත් වේ.

ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහ ආහාර නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම

ආහාර සුරක්ෂිතතාව යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ නිරෝගී සහ ක්‍රියාශීලී ජීවිතයක් ගත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් හා පෝෂණදායී ආහාර සඳහා ලෝකයේ සියලුම දෙනාට ඇති හිමිකම යි. වර්තමානයේ පවතින ගැටලුව වන්නේ, ලෝකයේ සියලුම දෙනාට මෙවැනි ආහාර සුරක්ෂිතතාවක් පවතී ද යන්න යි. ලෝක ආහාර හා කෘෂිකර්ම සංවිධානය අපේක්ෂා කරන පරිදි ලෝක ජන සංඛ්‍යාවෙන් බිලියන 2ක් සඳහා ආහාර සුරක්ෂිතතාවක්

නොමැත. දිනෙන් දින ශීඝ්‍ර ලෙස වර්ධනය වන ලෝක ජන සංඛ්‍යාව සඳහා අවශ්‍ය ආහාර ප්‍රමාණය සපුරා ගැනීම දැනට පවතින ප්‍රධාන අභියෝගයකි. ලෝකයේ බොහෝ රටවල ජන සංඛ්‍යා වර්ධන වේගය, ආහාර නිෂ්පාදන වර්ධන වේගයට වඩා ඉදිරියෙන් සිටී. 1990 – 1997 අතර කාලයේ දී, ලෝකයේ ධාන්‍ය අස්වැන්න වසරක දී 1%කින් වැඩි වී ඇති නමුදු සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ලෝකයේ සාමාන්‍ය ජනසංඛ්‍යා වර්ධන වේගය 1.6%ක් (පරිසරය, මානුෂ අවශ්‍යතා සහ සංවර්ධනය, 2004) වේ. ඒ අනුව ආහාර නිෂ්පාදනයත් ජන සංඛ්‍යා වර්ධනයත් අතර ඇති පරතරය දිනෙන් දින වැඩි වන බව පැහැදිලි කරැණකි. මෙම තත්ත්වයට බලපාන ප්‍රධාන හේතු අතරින් එකක් ලෙස, එක පුද්ගල වගා භූමි ප්‍රමාණයේ අඩු වීම පෙන්වා දිය හැකිය. ලෝකයේ ජන සංඛ්‍යාව බිලියන 08 ක් ලෙස ප්‍රක්ෂේපනය කොට තිබේ. ක්‍රි.ව. 2025 වන විට එක පුද්ගල සාමාන්‍ය වගා භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් 0.08ක් දක්වා අඩුවන බව සඳහන් වේ. සමස්ත ලෝක මට්ටමින් තත්ත්වය එසේ වන විට 1992 වර්ෂයේ දී සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල එක පුද්ගල වගා භූමි ප්‍රමාණය ලෙස පැවති හෙක්ටයාර් 0.2 ක ප්‍රමාණය 2025 පමණ වන විට හෙක්ටයාර් 0.1 දක්වා පහළ යන බව ඇස්තමේන්තුගත තොරතුරු හෙළිදරව් කරනු ලබයි. ඒ අනුව බිලියන 08 ක ජනගහනයක් නඩත්තු කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන් ආහාර නිෂ්පාදනය වැඩි කළ යුතුය. එසේ කළ යුත්තේ අලුතින් වගා කරන භූමියෙන් නොව දැනට පවතින වගා භූමි ප්‍රයෝජනයට ගනිමිනි. මෙය සමස්ත ලෝක ප්‍රජාව හමුවේ පවතින අභියෝගයක් වන අතර සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රාජ්‍යයන්ට මෙය දැඩි අභියෝගයක්ව පවතී.

ලෝකයේ සමහර රටවලට තම ජන සංඛ්‍යාවට ප්‍රමාණවත් ආහාර දේශීයව නිපදවා ගත නොහැකි නමුදු ආයාත මගින් එම හිඟය සහ අඩුපාඩු සපුරා ගනු ලබයි. ජපානය, සිංගප්පූරුව, චිලී හා අරාබියානු ගල්ෆ් රාජ්‍යයන් බොහෝමයක් මෙම කාණ්ඩයට අයත් වේ. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින, සංවර්ධනයේ අසමානත්වයට ඇද වැටී තිබෙන රටවලට මෙම හැකියාව නොමැත. විශේෂයෙන් ම, අධික භාණ්ඩාගාරවලින් යුතු වූ රටවලට ආහාර ආයාත

කිරීමට තරම් ජාතික ආදායම ප්‍රමාණවත් නොවේ. වර්තමානයේ කෘෂිකාර්මික පදනමක් ඇති දිළිඳු රටවල පවා ආහාර හිඟයට මෙම, කරැණා බලපා ඇත. ශ්‍රී ලංකාව වැනි සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල මෙම තත්ත්වය වඩාත් හොඳින් පිළිබිඹු වේ. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ආහාර අවශ්‍යතාවයෙන් 32% ක් පමණම වසරකට රුපියල් බිලියන 100ක් පමණ වැය කරමින් ආනයනය කරනු ලබන අතර කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන මත්ස්‍ය ආහාර සහ සීනි හැරුණු විට අතිරේක ආහාර හෝග, පලතුරු ඇතුළු ආහාර වර්ග ආනයනයට 2006 වසරේ දී පමණක් රුපියල් බිලියන 49 කට ආසන්න ප්‍රමාණයක මුදලක් වැය කර තිබේ. (“අපි වචන - රට නගමු” දේශීය ආහාර නිෂ්පාදන දිරි ගැන්වීමේ ජාතික මෙහෙයුම 2007-2010) මෙවැනි රටවලට මෙම තත්ත්වය දැරිය හැකි නොවේ. දැරිය නොහැකි වුව ද, මෙකී රටවල් වලට දේශීය වශයෙන් හෝ අවශ්‍ය තරම් ආහාර නිපදවා ගැනීමේ ශක්‍යතාවය ද හීන වී ඇත. එයට හේතු රාශියක් බලපානු ලබයි. එනම්, දීර්ඝ කාලීනව වගා කළ කෘෂිකාර්මික බිම්වල පස සරු බවින් අඩු වීම, පල හිඟය, අයෝග්‍ය කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්ති, ජන සංඛ්‍යා වර්ධන වේගය අධික වීම වැනි කරැණු වේ. අඩු ආදායම් සහිත ආහාර හිග රාජ්‍යයන්ට ආහාර සුරක්ෂිතතාව ළඟා කර ගැනීමට ඇති බාධාවන් වූ යට කී කරැණු අවම කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රමවේදයන් දේශීය වශයෙන් උත්පාදනය කර ගැනීමට වර්තමානයේ බොහෝ රටවල් සැලසුම් සකස් කරමින් හා ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතී. මෙම සැලසුම් බොහෝ විට පරිසර හිතකාමී ප්‍රවේශයන් වන අතර දේශීයව පවතින පාරම්පරික ඥාන සම්භාරයන්, භාවිතයට නොගත් නමුත් භාවිතා කළ හැකි භූමි ප්‍රමාණයන් උපරිම ශක්‍යතාවයක් සහිතව ප්‍රයෝජනයට ගැනීමත්, පෞද්ගලික ශ්‍රමය භාවිතයත් මෙම වැඩසටහන් හි මූලික වේ. මෙවැනි වැඩසටහන් සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින්, අඩු ආදායම් සහිත ආහාර හිග සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ආහාර සුරක්ෂිතතාව ළඟා කරගැනීමට අවම වශයෙන් හෝ මග පෑදෙනු ඇත.

දේශීය වශයෙන් ආහාර සුරක්ෂිතතාව ඇති කිරීමටත්, දේශීය ආහාර නිෂ්පාදනයේ වර්ධනය වේගවත්

කිරීමටත් මෙවැනි සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම වඩාත් කාලෝචිත හා යෝග්‍ය වන අතර දිනෙන් දින විනාශය කරා ළඟා වන පරිසරයට ද එය හිතකර වේ. ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටකට මෙවැනි ක්‍රමවේදයන් කරා යොමු වීම වඩාත් උචිත වන්නේ, දිනෙන් දින ඉහළ යන ගෝග නිෂ්පාදන පිරිවැය යම්කිසි මට්ටමකින් හෝ අවම කර ගැනීමේ පහසුවක් මේ ආශ්‍රයෙන් ඇති හෙයිනි. වර්තමාන ගොවියා තම ගෝග නිෂ්පාදනයන් වර්ධනය කර ගැනීම සඳහා භාවිතා කරන රසායනික පොහොර මිල ලෝක වෙළඳපොළ තුළ දිනෙන් දින නොකඩවා ඉහළ යමින් පවතී. එවැනි වාතාවරණයක් තුළ දේශීය වශයෙන් ගෝග නිෂ්පාදනය වැඩි දියුණු කර ගැනීමටත්, පසේ සාරවත්භාවය රැක ගැනීමටත්, ස්ථාවර කෘෂිකර්ම රටාවක් බිහි කර ගැනීමටත්, මෙම පාරසරික කෘෂිකාර්මික ප්‍රවේශයන් වැඩි දියුණු කිරීම, මෙවැනි රටවල ජාතික අවශ්‍යතාවකි. ඒ අනුව පරිසර හිතකාමී ප්‍රවේශයන් හරහා දේශීය ආහාර නිෂ්පාදනය වර්ධනය කර දේශීය ආහාර සුරක්ෂිතතාව ඇති කිරීම තුළින් වඩාත් තිරසාර කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනයකට අවශ්‍ය පදනම සකස් කරගත හැකි වන අතර සංවර්ධනය වෙමින් පවතින

ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටකට එය අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් ද වන බව පැහැදිලි වේ.
ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

- i “අපි වවමු - රට නගමු” දේශීය ආහාර නිෂ්පාදනය දිරි ගැන්වීමේ ජාතික මෙහෙයුම 2007 - 2010, (2007 සැප්.03), කෘෂිකර්ම සංවර්ධන ගොවිජන සේවා අමාත්‍යාංශය, කොළඹ.
- ii ආචාර්ය ධනපාල, ආර්යසේන සම්පත්.ඒ.එම්. (2004), “පරිසරය මානුෂ අවශ්‍යතා සහ සංවර්ධනය,” සරසවි ප්‍රකාශකයෝ නුගේගොඩ.

එම්.ඩී. සුසීලා දුරද
පර්යේෂණ නිලධාරී,
කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිපත්ති හා ව්‍යාපෘති
ඇගයීම් අංශය,
හෙක්ටර් කොබ්බෑකඩුව ගොවිකටයුතු පර්යේෂණ හා පුහුණු ආයතනය.

ගොවි ජනතා

“ගොවි ජනතා” සඟරාව පිළිබඳව ඔබ දක්වන අදහස් හා ප්‍රතිචාර අපි ඉතා අගය කොට සළකමු. එසේම, ඒවා ඉදිරි කලාපයන් හි පල කිරීමට ද කටයුතු කරනු ලැබේ. එබැවින්, එවැනි දෑ සංස්කාරක වෙත පහත සඳහන් ලිපිනයට යොමු කළ හැකිය.

සංස්කාරක
ගොවි ජනතා
හෙක්ටර් කොබ්බෑකඩුව ගොවි කටයුතු පර්යේෂණ හා පුහුණු කිරීමේ ආයතනය
114, විජේරාම මාවත,
කොළඹ - 07.
දුරකතනය : 2696981, 2698539-41